

Beiarn - Nasjonalparkkommune

Beiarn kommune har i 2012 fått status som Nasjonalparkkommune. Beiarn kommune er nr 33 i rekken med nasjonalparkstatus. Det betyr at over 300 km² av kommunens totalareal ligger innenfor vernesonen. Saltfjellet/ Svartisen nasjonalpark utgjør et areal på total 2102 km² fordelt på kommunene Beiarn, Meløy, Rødøy, Rana, Saltdal og Bodø.

Direktoratet for Naturforvaltning trekker frem nasjonalparkenes verdi som kvalitetsstempel på "villmarksnatur, stillhet og ro"



Tellingen
Solbakk

Foto: Terje

Nasjonalparken byr på et mangfold av opplevelser. I en spektakulær og variert natur med planter, dyr og fugleliv, jakt, fiske og friluftsliv sommer som vinter. Her er det et eldorado av merkede turstier og et terreng som lar deg velge mellom enkle dagsturer og ekstreme toppturer. Fjellsko eller ski? Ja takk, begge deler! Det drives jakt og fiske av ørret og røye. Enkelte år er også rypebestanden stor. *Husk jakt- og fiskekort.* DNT har flere selvbetjente hytter til bruk for overnatting.

Opprettet 2012

Areal: 326,22 km²

Formål og særpreg:

Nasjonalparkkommunens formål er å bevare det vakre fjellområdet med dets geologi, fauna og flora, hvor naturforholdene er mangfoldig, varierende og verdifulle.

Lokalisering

Nasjonalparken strekker seg gjennom 6 kommuner i Nordland fylke. Beiarn, Meløy, Rana, Rødøy, Saltdal og Bodø.

Kulturminner:

Innenfor nasjonalparkkommunen er det registrerte kulturminner og kulturmiljø ved Staupåtind, Tverrådalen, Tollådalen og Stabbursdalen.

Friluftsliv:

Merkede fotturer sommer og høst, skiløyper vinterstid, DNT overnattingshytter, Jakt og fiske

Adkomst:

Rv. 812/813 til Beiarfjellet.

Kjør over Beiarfjellet til Storfjord. Ta av opp mot Tollådal.

Overnatting/ servicetilbud

Beiarn kommune: Tlf: 75 56 90 00

www.beiarn.kommune.no

Turistinformasjonen (sommeråpent) 75 56 95 00

Bodø og Omegn Turistforening: 75 52 14 13

www.bot.no

Kart

Saltfjellkartet (1:100 000)

Turkart Beiarn kommune, Mesterkart

Oppsyn/ forvaltning

Fylkesmannen i Nordland

www.fylkesmannen.no

SNO Statens Naturoppsyn

www.naturoppsyn.no

Nasjonalparker knyttet til Beiarn

For å bevare større urørte eller i det vesentlige urørte eller egenartede eller vakre naturområder kan arealer av statens grunn legges ut som nasjonalpark. Grunn av samme art som ikke er i statens eie, og som ligger i eller grenser inntil arealer som nevnt i første punktum, kan legges ut som nasjonalpark sammen med statens grunn.

*I nasjonalparker skal naturmiljøet vernes. Landskapet med planter, dyreliv og natur- og kulturminner skal vernes mot utbygging, anlegg, forurensninger og andre inngrep.
(Lov om naturvern. §3 Nasjonalparker)*

Saltfjellet/Svartisen nasjonalpark Låkhu nasjonalpark (Sundsfjordfjella)

Verneområde

For å bevare egenartet eller vakkert natur- eller kulturlandskap kan arealer legges ut som landskapsvernområde (§5 Landskapsverneområder)

Gåsvatnan landskapsvernområde

Kvitbergvatnet, Skjevlfjellet, Gåsvatnan og Tverrbrennvatnet.

Grotte- og karstforekomster. Norges største uregulerte, underjordiske elvesystem hvor flere bekker møtes og samles i ei grotte i blå og kvit marmor.

Rik geologi som har gitt en rik og variert flora. Artsrike reinroseheier og kalkkrevende arter rundt Skjevlfjellet, som er et av de aller rikeste for hele Saltfjellområdet.

Det er et rikt dyreliv i landskapsvernområdet. Spesielt viktig er området rundt Kvitbergvatnet for våtmarksfugl, men hele området betegnes som viktig for annet små- og storvilt.

Vassdragene har en rik ferskvannsfauna.

Gåsvatnan er et populært friluftsområde og et sammenhengende naturområde med både samiske og andre kulturminner

Naturreservat

Område som har urørt, eller tilnærmet urørt natur eller utgjør spesiell naturtype og som har særskilt vitenskapelig eller pedagogisk betydning eller som skiller seg ut ved sin egenart (§8 Naturreservat)

Váhèanjohka naturreservat

Formålet med fredningen er å bevare et område med rike skogtyper, stor artsrikdom og mange kravfulle og sjeldne plantearter, samt den tilhørende fauna.

Ligger på vestsiden av Gråtådalen. Kalkrik berggrunn med flere grotter. Bjørke- eller furuskog. Furuskogen er hovedsaklig av en tørr kalktype mye rødflangre, brudespore, reinrose, bakkesøte og bergstarr. I 2008 ble lavarten *småjordglye* funnet her. Den var sist funnet i Norge i 1863, og hadde status som regionalt utdødd (RE) i forrige rødliste. Statusen er i siste utgave av rødlista endret til kritisk truet. CR.

Bjørkeskogen er særlig rik i Svartvasslia. Den domineres her av lågurtvegetasjon med mange kravfulle og sjeldne planter, bl.a. flere *orkidéarter* og hybridene mellom skavgras og fiellsnelle. Det fins også innslag av frodige høgstaudepartier. Det er et stort potensial for sjeldne og *rødlistede sopper* i reservatet, men dette er ikke blitt undersøkt skikkelig enda.

Arstadlia/Tverviknakken naturreservat

Mellom Moldjord og Tvervik.

En frodig og artsrik høgstaudeskog. Formålet er å bevare verdens sannsynligvis nordligste almeforekomst med ekstremt frodig og artsrikt planteliv i Arstadlia, nasjonalt verneverdig kalkfuruskog med rike orkidéforekomster i Tverviknakken samt kalkberg i Stihammaren med hyppig forekomst av låglandsbjørk og mange andre kravfulle planter.

Leirvika (våtmarksområde-Soløy) naturreservat

Nedre deler av Beiardalen består av flere store slynger gravd ut av isen. Elva har nå utløp langs land på vestsida, mens bukta i øst er full av sedimenter. De interessante strandområdene finnes i og øst for elveosen. Reinøra er ei stor elveør i utløpet, med strandeng på sand, grus og leire. Leirvika og de ytre delene av Soløymarka har ei stor, skjerma strandeng. Den har et velutviklet drenerings-system og flere panner og pøler. Leire og silt er hovedsubstrat, men mot elveosen i vest blir det mer sand/grus. Lokaliteten er lite påvirket. På vestsida, ut mot elva, ligger et mindre, oppdyrket felt. Lia øst for Leirvika har klare botaniske verdier i kalkberg og rasmark med bl.a. tindved og marisko. Området har et rikt fugleliv, spesielt i trekktida, og representerer et meget attraktivt naturområde med fantastiske fjellformasjoner (Seglfjellet).

Fredningen ivaretar et unikt strandengområde (elveør) med det naturlig tilknyttede plante- og dyreliv. Dette er *den best utviklete, mest varierte, og minst påvirkete elvemunningsstrandenga i fylket. Lokaliteten er av nasjonal, kanskje internasjonal, verdi.*

Tolypella normaniana – Nordlandsglattkrans



Glattkransalgen er en *røddlistear*t som finnes innerst i trange fjorder med svakt brakkvann på grunn av avrenning fra store elver. Arten er funnet bare på noen ganske få lokaliteter. Disse er spredt over et ganske vidt område og spredningen er sannsynligvis med vadefugler.

Vurderingen av artens røddlistestatus er basert på begrenset utbredelsesareal, fragmentert bestand som noen steder er helt utgått og ellers små populasjoner med forekomsten i Beiarn som unntak.

I indre del av Beiarfjorden er arten påvist ved Arstadelvas utløp i Beiarelva, Leirvika og Tvervika. Undersøkelser tyder på at arten har gode forhold i innerste del av fjorden.

Individene var relativt små på samtlige lokaliteter, og kanskje best utviklet ved Arstadelvas utløp i Beiarelva. Dette i motsetning til funn i 1992 og 1993, hvor det ble registrert store mengder nordlandsglattkrans i Leirvika. Befaring i 2011 avdekket imidlertid en mindre vekst og mer enkeltvis vekst hos plantene i Leirvika. Årsaken til dette er ukjent, men det kan skyldes miljøendringer eller dårlig vekstsesong.

Fiskosura naturreservat

Ligger på den sørøstvendte siden av Beiardalen, sør for Tollånes.

Rikt skogområde med truet, sjelden og sårbar natur, med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har en særlig betydning for biologisk mangfold i form av kalkskog, lågurtskog og høystaudebjørkeskog

med tilhørende flora og fauna. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor naturreservatet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

Nasjonale vassdrag

Formålet med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder er å gi et utvalg av de viktigste laksebestandene i Norge en særlig beskyttelse mot skadelige inngrep og aktiviteter i vassdragene og mot oppdrettsvirksomhet, forurensning og munningsinngrep i de nærliggende fjord- og kystområdene St.prp. nr 32 (2006-2007).

Storåga - nasjonalt laksevassdrag



Foto:

Beiarfjorden - nasjonal laksefjord



Foto: Anita Selfors

Verna vassdrag

Tollåga, Gjeddåga og Tverråga

Elver og vanns viktige del av et kontrastrikt landskap med store høydeforskjeller mellom høyfjell og dalbunn. Vassdraget utfyller et stort villmarksområde, delvis i nasjonalpark. Friluftsliv er viktig bruk. Det er svært store kulturminneinteresser langs vassdraget. Mange av disse er knyttet til spor etter samisk bosetning. Gjeddåga og Tollåga er oppvekstområde og den viktigste gyteplassen for laks, sjørret og sjørøye.

Landskapsformer

(Aurland naturverkstad Rapport 5-2011)

Verdiklasse BI: Typiske og representative landskap.

Urørthetsklasse II: Landskapsområder med ubetydelige naturinngrep: Ingen tyngre inngrep preger landskapsområdene direkte. Kun et fåtall enkle og vegløse bygningsmiljø (setre, gammer og hytter) per landskapsområde tillates. Merka stier og sleper, varder, reingjerder, småskala nedlagte fløtningsanlegg, gangbro over elver, klopper over myr, etc. Inngrepene er små og reversible.

Storforma fjellmassiv: Gilatinden

Lågfjellshei: Lurfjell

Elvedaler: Tverrådalen, Tollådalen



Tverrådalen Foto: Terje Solbakk

Lågfjellsdal: Innerskogbotn

Verdiklasse A2: Inntrykkssterke landskap med god variasjonsrikdom.

Urørthetsklasse I: Landskapsområder med villmarkspreget:

Ingen påvirkning. Landskapsområdene framstår som helt, eller tilnærmet helt urørte.

Alpint fjell- og botnlandskap: Spisstinden – Skjellåtinden

Storforma fjellmassiv: Tellingan



Tellingbotnen Foto: Terje Solbakk

Lågfjellshei: Smågåsvatnan - St. Olav

Verdiklasse B1, Urørthetsklasse I

Storforma fjellmassiv: Stauptinden – Hengfjellet, Muoidetinden – Tverråfjellet, Bjøllvassfjellet



Habrestinden Foto: Terje Solbakk

Verdiklasse B1, Urørthetsklasse I

Høyfjellsdaler: Tverråsanden

Verdiklasse A2, Urørthetsklasse I

Høyfjellsdaler: Tollasandan, Sjelmmå

Verdiklasse A2, Urørthetsklasse II

Viddedal: Riebivágge

Verdiklasse B1, Urørthetsklasse I

Fjellvidde: Riebitjåhkkå

Naturtyper - Artsmangfold

(Biofokus-Rapport 2011-8)

Verdi A = svært viktig verdi B = viktig verdi C = lokalt viktig

Tollådalen - B

Bjørk (brysthøydiameter opp til 15 cm) er dominerende treslag i hele lokaliteten. Der busksjikt forekommer, består dette av vierkratt. I fuktige søkk domineres feltsjiktet av høgstauder som ballblom, tyrihjel, turt, kvann, hvitbladtistel, myskegras, skogstorkenebb, skogstjerneblom, marikåpe sp., enghumleblom, mjøddurt, geitrams, setersyre, skogrørkvein, rød jonsokblom, fjellforglemmegei og engsoleie. På grunnlendte kalkrygger forekommer en blanding av lave urter og krevende fjellarter som setermjelt, snøsøte, fjellfrøstjerne, fjelltistel, fjelløyentrøst, rynkevier, tågebær, setergråurt, blankbakkestjerne, småbergknapp, perlevintergrønn, marigras og svartstarr. Marinøkkel og agnorstarr er påvist ved Bukkhaugbua. Mellom kalkryggene finnes områder med fattigere vegetasjon, stedvis dominert av finnskjegg. Lengst i sør finnes områder der feltsjiktet domineres av reinrose med krevende følgearter som setermjelt, snøsøte, flekkmure, dvergjamne, bergstarr, bjønnbrodd og fjellhvitkurle. Grynvrøge, glattvrøge og fjellnever er vanlig på kalkberg i hele lokaliteten. Vrøge-artene forekommer også på bjørk. Lokaliteten har trolig et visst potensial for beitemarkssopp, men kartleggingen fant sted på et tidspunkt hvor fungaen er dårlig utviklet, og leting etter sjeldne sopp ble derfor ikke prioritert. Eldre funn av fjellmarinøkkel, fjellnøkleblom (NT) og Småsøte (NT) med dårlig nøyaktighet kan muligens føres til sørenden av lokaliteten.

Bukkhaugbua V - A

Vegetasjonen domineres av reinrose, samt andre krevende arter som reinrose, fjellsmelle, fjellfrøstjerne, fjelltistel, fjelløyentrøst, flekkmure, rynkevier, setermjelt, fjellbakkestjerne, snøbakkestjerne, snøsøte, bergveronika, bjønnbrodd og bergstarr. På de aller rikeste og mest eksponerte rabbene finnes i tillegg rabbetust, blåmjelt, reinmjelt, fjellkurle og småsøte (NT). Nederst i lia, i mer beskyttede områder, vokser også kvann, ballblom, marigras, fjellsnelle, dvergjamne, svartstarr, grønnkurle, norsk vintergrønn og grønnburkne. Fjellhvitkurle finnes her i til dels store mengder. I fuktige sig forekommer også gulsildre, jåblom, sotstarr og hårstarr, og her er i tillegg påvist grannsilde (NT). Marinøkkel vokser spredt i hele lokaliteten, mens fjellnøkleblom (NT) er påvist like vest for Bukkehaugen.

Giggo S - B

På rabbene domineres vegetasjonen av krevende arter som reinrose, fjellsmelle, fjellfrøstjerne, fjelltistel, fjelløyentrøst, flekkmure, rynkevier, setermjelt, snøsøte, fjellbakkestjerne, bjønnbrodd, fjellsnelle, svartstarr, og bergstarr. Rabbetust, reinmjelt, fjellkurle, småsøte (NT) og reinstarr (NT) forekommer på de mest eksponerte partiene. Marinøkkel vokser spredt. I mer beskyttede områder finnes ballblom, marigras, jåblom, hårstarr, dvergjamne og grønnkurle. Gulsildre, issøleie og snøsøleie (NT) forekommer i de små snøleiepregede partiene. Fjellhvitkurle vokser i til dels store mengder i ellers triviell lesidevegetasjon.

Riebitjåhkkå N - A

Vegetasjonen i de overrislede snøleiene er svært sparsom og domineres av spredte individer av vivipar fjellrapp, brearve, polarvier (?), knoppsildre, fjellsyre, tvillingsiv, grynsildre (NT), grannsilde (NT), dverggyre (NT) og snøgras (VU). Issøleie og snøsøleie (NT) forekommer på

fuktige, men ikke overrislede, partier. Nedenfor finnes de overrislede snøleiene tørrere engsnøleier med blant annet engsoleie, stivstarr, haurerug, snøsøte og lodnemyrklegg (NT). Et eldre funn av dvergrublom (EN) kan trolig også føres til denne lokaliteten.

Skogfjellet SØ - B

Vegetasjonen domineres av krevende arter som reinrose, fjellsmelle, fjellfrøstjerne, fjelltistel, flekkmure, rynkevier, setermjelt, fjellbakkestjerne, snøbakkestjerne, snøsøte, svartstarr, bergstarr, bjønnbrodd, dvergjamne og grønnkurle. Rabbetust, fjellkurle, reinmjelt, snørublom, snømure og småsøte (NT) forekommer på de mest eksponerte partiene. Marinøkkel vokser spredt. Gulsildre finnes i fuktigere partier. Fjellhvitkurle er vanlig forekommende i noe mer beskyttede områder. De rike rabbene finnes i mosaikk med mer triviell vegetasjon.

Bukkehaugen - B

Vegetasjonen på rabbene domineres av krevende arter som reinrose, fjellsmelle, fjellfrøstjerne, fjelløyentrøst, rynkevier, setermjelt, flekkmure, snømure, snøsøte, snørublom, bergublom og grønnkurle. Reinmjelt, bergstarr, rabbetust og småsøte (NT) forekommer på de mest eksponerte partiene. Marinøkkel er relativt vanlig i lokalitetens venstre deler. Eldre funn av kalkklok (NT) og fjellnøkleblom (NT) med dårlig nøyaktighet kan muligens også føres til denne lokaliteten.

Djupvasslia - C

Vegetasjonen domineres fullstendig av trådstarr. Andre vanlige arter er blåtopp, sveltull, småbjønnskjegg og tepperot. I tillegg finnes svært krevende arter som brudespore, grønnkurle, sumphaukeskjegg, gulsildre, fjellfrøstjerne, fjelltistel, bjønnbrodd, jåblom, breiull, sotstarr, gulstarr, agnorstarr og hårstarr.

Midtistufjellet NV - A

Rabbene domineres av artersom reinrose, flekkmure, rynkevier, fjellfrøstjerne, bergstarr, snøbakkestjerne, rabbetust, fjellsmelle, bergublom, snørublom, snøsøte, setermjelt, reinmjelt og fjellpyrd. I de sene og rike snøleiene finnes arter som snøsoleie (NT), snøgras (VU), Issoleie, dvergsgyre (NT), grannsildre (NT), grynsildre (NT) og jøkelsmårve. I partier med grassnøleier finnes lodnemyrklegg (NT) spredt. På små beskyttede, loddrette og kalkrike bergflater finnes et utvalg av arter innen slekta blygmoser. Holeblygmose som er slektas vanligste art forekommer spredt i lokaliteten. Videre ble også passblygmose og radblygmose påvist. De to sistnevnte opptrer langt mer spredt enn holeblygmose og er svært kalkkrevende.

Kruhkki - B

I de rike våtsnøleiene finnes arter som brearve, rypestarr, tvillingsiv, polarvier, grannsildre (NT), snøgras (VU), jøkelsmårve, grynsildre (NT) og isssoleie. I de litt tidligere snøleiene inngår arter som fjellpestrot, snøsoleie (NT), lodnemyrklegg (NT) og rynkevier